מועד קטן כו
sinai.org.il

- תזכורת **תיקון הקריעה**
  - **על שאר קרובים** שולל אחרי ה7 ומאחה אחרי 30
  - **על אביו ואמו** שולל אחרי ה30 ואינו מאחה לעולם
  - **על חכם** שולל מיד ומאחה למחרת
- **קרע שאינו מתאחה:** אביו ואמו רבו שלימדו תורה, נשיא, אב"ד שמועות רעות, ברכת ה', ספר תורה שנשרף ערי יהודה, המקדש, ירושלים בחורבנם
  - מקורות ודיונים
    - על אביו ואמו ורבו שלימדו תורה
      - **מקור** **וֶאֱלִישָׁע** רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו **וַיִּקְרָעֵם** לִשְׁנַיִם קְרָעִים (מל"ב ב, יב)
        - **אבי אבי** מתפרש לשני דברים
          - **אביו ואמו**
          - **רבי רבי**
            - רכב ישראל ופרשיו - שהועיל לעם בתפילתו יותר מרכבים ופרשים
        - "וַיִּקְרָעֵם **לִשְׁנַיִם** קְרָעִים"
          - המילה שניים מיותרת, ומלמדת שלא מתאחים לעולם
            - ומכאן לומדים גם לשאר הדינים שזה לא מתאחה
      - **דיון** והרי אליהו חי?
        - מבחינת אלישע הוא מת ("ולא ראהו עוד")
    - נשיא ואב"ד ושמועות רעות
      - מקור
        - כששאול ויהונתן מתו במלחמה מול פלשתים "וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד־הָעָרֶב עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל־עַם ה' וְעַל־בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב" (שמ"ב א)
          - שאול ויהונתן היו הנשיא ואב"ד של בית הדין
          - ועל בית ישראל - שמועות רעות
      - דיונים
        - **לפי המקור** אולי קורעים רק כמו בסיפור שיש את **כל 3 הצרות יחד?**
          - **תשובה** "על" מפסיק בין צרה לצרה
        - **למה שמואל לא קרע** כששמע ששבור מלכא הרג 12 אלף חיילים יהודים?
          - **תשובה** קורעים רק כשנהרגו רוב הציבור
            - ? **שאלה על הסיפור** הרי שבור מלכא התפאר בפני שמואל שמעולם לא הרג יהודים?
              - **תשובה** הכוונה שלא הרג **בחינם** אבל שם הרג כי הם מרדו בו
    - ברכת (קללת) ה'
      - מקור
        - רבשקה ניגש לחומת ירושלים ונואם נאום בו קורא לחזקיהו ולעם להיכנע בפני סנחריב מלך אשור ובנאום אומר **שלה' אין כח להצילם** מידיו, ואז:
          - "וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ **וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו** וַיִּתְכַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית ה'" (מלכים ב, יח)
            - דיונים
              - גם השומע מפי השומע (עדים) צריך לקרוע (כפי שחזקיהו קרע)
              - אך העדים לא צריכים לקרוע שוב כשמשמיעים (שהרי רק חזקיהו קרע ולא כתוב שהם קרעו שוב)
    - ספר תורה שנשרף
      - מקור
        - וַיְהִי כִּקְרוֹא יְהוּדִי שָׁלֹשׁ דְּלָתוֹת וְאַרְבָּעָה יִקְרָעֶהָ בְּתַעַר הַסֹּפֵר **וְהַשְׁלֵךְ אֶל־הָאֵשׁ** אֲשֶׁר אֶל־הָאָח עַד־תֹּם כָּל־הַמְּגִלָּה עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל־הָאָח, וְלֹא פָחֲדוּ **וְלֹא קָרְעוּ** אֶת־בִּגְדֵיהֶם הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו הַשֹּׁמְעִים אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (ירמיהו לו, כג)
          - "ולא קרעו" מכאן שהיו צריכים לקרוע
            - ורואים שזה לאו דווקא ספר תורה אלא כל ספרי התנ"ך וכן תפילין
      - דיונים
        - **למה קורע רק בפסוק ה5** (היו צריה לראש) כי 4 הפסוקים הראשונים לא נגעו אליו (המלך באופן ישיר)
        - אולי היו צריכים לקרוע בגלל השמועות הרעות העתידיות? (ואז אין מקור לקריעה על שריפת ס"ת)
          - **תשובה** לא קורעים על שמועות עתידיות
        - צריכים **שתי קריעות** על הקלף ועל הכתב וַיְהִי דְבַר־ה' אֶל־יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת־**הַמְּגִלָּה** וְאֶת־**הַדְּבָרִים** אֲשֶׁר כָּתַב (פסוק כז)
        - האם קורעים גם על אבדן אחר? למשל **שבת יענה בולעת תפילין** (סיפור שקרה)
          - **ר' אבא** צריך לקרוע (פעמיים כנ"ל)
          - **רב יהודה** **לא צריך,** אלא קורעים רק כשנהרסו בזרוע שזה חילול ה' (ב"ח וש"ך)
    - ערי יהודה, ירושלים המקדש
      - מקור
        - וַיָּבֹאוּ אֲנָשִׁים מִשְּׁכֶם מִשִּׁלוֹ וּמִשֹּׁמְרוֹן שְׁמֹנִים אִישׁ מְגֻלְּחֵי זָקָן וּקְרֻעֵי בְגָדִים..." (ירמיה מא)
          - מכאן שקורעים על ערי יהודה וקל וחומר לירושלים ולמקדש
      - דיונים
        - **בשם ר' אלעזר** יש פסוקים שאומרים לפני הקריעה (ישעיהו סד, ט-י)
        - **אם ראה כמה מהם** (יהודה, ירושלים, מקדש) כמה קריעות קורע? סתירה:
          - **במשנה** קורע על הראשון ומוסיף על הראשון (ולא עושה קרעים נפרדים)
            - ⇦ **מהחמור לקל** (מקדש, ואז השאר)
          - **ורמינהו** קורע על כל אחד בפני עצמו
            - ⇦ **מהקל לחמור** (יהודה, ירושלים, מקדש)
- תיקון הקרעים
  - **ת"ר** על הדברים שראינו בחלק א (מקרים שלא מאחים)
    - **מצד אחד** כאביו ואמו שאינו מאחה לעולם
      - **אך מצד שני** שולל למחרת (רמב"ם) (בניגוד לאביו ואמו ששוללים רק אחרי שלושים)
    - שיטות שלילה
      - **שולל** תפירה גסה ולא צמודה
      - **מולל** כורך שני הצדדים ואז תופר שתי תפירות
      - **לוקט** תוחב מחט שמחבר שני הצדדים
      - **סולמות** תפרים במרחקים זה מזה
    - **ומבאר רב חסדא** האיחוי האסור זה "איחוי האלכסנדרוני" (תפירה מעולה)
  - **ת"ר** קריעת בגד שכבר תוקן
    - אם קרע **תיקון זמני** (כמו מקום ששלל) לא נחשב
    - קרע בגד **שאוחה** (באיחוי אלכסנדרוני) נחשב
  - **ת"ר** לגבי המקרים בהם אסור לאחות
    - **ת"ק** יש שיטה **להפוך את הבגד** (כך שהחלק התחתון עכשיו בראש ואז יכול לאחות החלק התחתון
      - אך רשב"א חולק
    - גם אם **מוכר** את הבגד או **קונה** אסור לאחות
- מי שצריך לקרוע כמה פעמים (ושיעור קריעה)
  - **שלוש אפשרויות:** קרע **אחד** לכולם **מוסיף** על הקרע הראשון קרע **נפרד** לכל אחד
    - אם קרו כמה דברים בבת אחת עושה קריעה אחת על כולם (ברייתא ב)
    - אם קרו זה אחרי זה (אמוראים)
      - **אם השני בתוך האבלות של הראשון** (7/30) עושה קרע חדש
      - **אם אחרי האבלות של הראשון** מספיק להוסיף על הראשון
        - ? **ברייתא א** כשמוסיף - כמה מוסיף? (ברייתא א)
          - **ר"מ** הקרע הראשון טפח (לעיל כב:) התוספת 3 אצבעות
          - **ר"י (מקל)** הקרע הראשון 3 אצבעות התוספת כלשהו
          - **עולא (שילוב)** הקרע הראשון טפח התוספת כלשהו
        - ? **ברייתא ב** לגבי אביו ואמו (במקרים בהם לא צריך קרע בפנ"ע)
          - **ת"ק** כמו שאר הקרובים (אך צריך להוסיף כשיעור שלהם (עד שיגלה לבו))
          - **ר"י ב"ב** לאביו ואמו עושים נפרד
            - **שמואל** הלכה כר"י ב"ב
              - ? והרי שמואל תמיד מקל באבל?
                - **תשובה** דיני קריעה זה דבר אחר
        - ? **ברייתא ג** כשמוסיף עד היכן ניתן להוסיף?
          - **יש אומרים** עד הלב (רמז - "וקירעו לבככם" (יואל ב))
          - **אך ת"ק** (וכן הלכה) עד טבורו
            - הגיע לטבורו וצריך לקרוע שוב - מתחיל מחדש מלמעלה עוד שורה (במרחק 3 אצבעות)
              - התמלא הבגד קרעים - (לא יכול לקרוע בצד או למטה, אלא -) מסובב וקורע לאחור ואח"כ הופך וקורע מחדש
        - כאמור: **בתוך האבלות -** קורע חדש (ולא מוסיף, כי הקרע עדיין "פעיל") **אחרי האבלות** - מוסיף
          - **מה נחשב "אחרי האבלות"?** מחלוקת רב מתנה ומר עוקבא: **שבעה או שלושים**
            - **סברות** בתוך הזמן שבו אסור לשלול (7) או לאחות (30) אז עדיין נחשב שהקרע הראשון "פעיל" ולא ניתן להוסיף עליו
              - מתקיף ר' זירא
                - ? לסברא של שבעה (שלילה) והרי **אישה שוללת מיד?** אז האם ניתן יהיה להוסיף מיד?
                  - **תשובה** אישה שוללת מיד משום **צניעות**
                - ? לסברא של 30 (איחוי) הרי על אביו ואמו **אסור לאחות לעולם** ובכ"ז לת"ק מותר להוסיף עליהם?
                  - **תשובה** האיסור לאחות לעולם אינו מדיני קריעה אלא **כיבוד אביו ואמו**
- מצבים בהם **לא קורעים**
  - ① **ת"ר** חלוק מושאל
    - סתם כך **לא קורעו**
    - **אבל רשב"ג** אם השאיל **ואמר שהולך לבקר בו חולה** המשאיל יכול להניח שאולי ימות ויקרע אותו **אז קורעו**
      - (ומותר לאחותו, וישלם לבעל החלוק על הנזק)
  - ② **ת"ר** חולה שמת לו מת לא מספרים לו (שלא יחמיר מצבו) ולכן לא קורעים בפניו
  - ועוד דינים אגביים
    - **בברייתא א** היוצא בבגד שהיה כבר קרוע שיחשבו שקרע גוזל את המתים וגונב את דעתם של החיים
    - **בברייתא ב** 1. קורעים לילדים כדילהרבות עוגמת נפש 2. קורעים על הורי אשתו/בעלה
    - **רב פפא** לא נותנים לאבל להחזיק קטן כדי שלא יצחיק את האבל